

85-064 Bydgoszcz, ul. Chodkiewicza 30, tel. (0-52) 34-19-308

zapraszają na

III KONFERENCJĘ MIĘDZYNARODOWĄ AKSJOLOGICZNE PODSTAWY EDUKACJI

Między wolnością a odpowiedzialnością za słowo

która odbędzie się 28-29 maja 2015 roku

Komitety Naukowy Konferencji

prof. zw. dr hab. Urszula Ostrowska - Katedra Aksjologii Pedagogicznej i Metodologii Badań
dr hab. Hanna Kostyło, prof. UMK - Katedra Pedagogiki i Dydaktyki Pielęgniarskiej
dr hab. Piotr Kostyło, prof. UKW - Zakład Filozofii Edukacji
dr Krzysztof Skorulski - Międzynarodowe Towarzystwo im. Ferdynanda Ebnera, Innsbruck, Austria

Wielkie transformacje historyczne wymagają adekwatnego języka, który zdołałby je opisać i pomógł je zrozumieć. Na początku XX wieku taką transformacją był nowy ład w Europie, który pojawił się w rezultacie I wojny światowej. Interesującą rzeczą było to, że w tym samym czasie ujawniły się w kulturze europejskiej dwa odmienne podejścia do języka i do słowa: podejście neopozytywistyczne i podejście dialogiczne. Oba podejścia zostały wypracowane w kręgu myśli austriackiej, były związane odpowiednio z nazwiskami Rudolfa Carnapa oraz Ferdynanda Ebnera. Stajemy tu wobec dwóch różnych koncepcji odnowy słowa i języka - poprzez odwołanie się do kryterium empirycznej sprawdzalności twierdzeń oraz poprzez powrót do religijnego, biblijnego sensu wypowiedzi. Te dwa nurty są obecne w kulturze XX wieku, prowadząc do zasadniczo odmiennego rozumienia słowa, jego roli w relacjach między ludźmi. Pierwszy nurt opiera się na takich założeniach jak obiektywizm i minimalizm; drugi, przeciwnie, odwołuje się do subiektywizmu i maksymalizmu; w napięciu między nimi ujawnia się być może głębsze napięcie między nauką a religią, między rozumem a wiarą. Myśl europejska, czy szerzej - światowa, staje permanentnie wobec pytania o funkcję słowa w relacjach między ludźmi. Czy jest ono narzędziem służącym wyłącznie do przekazywania poprawnych pod względem logicznym i mających empiryczne ufundowanie komunikatów, czy też powinno ono raczej służyć nawiązywaniu głębokich relacji między ludźmi, umożliwiać wzajemne odkrywanie prawdy o rozmówcach?

W ten nurt myślenia dobrze wpisuje się kwestia wolności i odpowiedzialności za słowo. W kulturze współczesnej, opierającej się na koncepcji wolności i praw jednostki, wolność słowa jest uważana za jedną z podstawowych wolności człowieka. Leży ona u podstaw autoekspresji każdej jednostki, zgodnie z jej intelektualnymi i moralnymi preferencjami; szczególnym przypadkiem tej wolności jest wolność podejmowania dociekań naukowych i ogłaszania ich wyników - postęp naukowy bez wolności słowa byłby niemożliwy. Z drugiej strony, podkreśla się, że wolność słowa nie jest wartością absolutną, ograniczają ją prawa innych ludzi, na przykład prawo do dobrego imienia, prywatności, życia rodzinnego itd. W tym kontekście najczęściej przywołuje się pojęcie odpowiedzialności za słowo. Odpowiedzialność wprowadza nas w problematykę etyczną, centralną dla aksjologii. Używając słów trzeba pamiętać o wielu warunkach, które łączą się z tą praktyką, na przykład o mówieniu prawdy, o nieobiecywaniu rzeczy, których nie możemy spełnić, o rzetelnym odpowiadaniu na pytania kierowane do nas przez innych. Konteksty minimalizmu i maksymalizmu, o których powiedzieliśmy powyżej, stanowią tło również dla tych analiz. Zarówno o wolności, jak i o odpowiedzialności za słowo można mówić w sensie minimalistycznym, jak i maksymalistycznym.

Pytanie o istotę słowa, którym posługujemy się nawiązując i utrzymując relacje z innymi, jest kluczowe, i dotyczy nie tylko spekulatywnych rozważań filozoficznych, ale także, a może przede wszystkim, praktyki życia społecznego. Dwa obszary, na które warto wskazać w tym momencie, to edukacja i ochrona zdrowia. W jednym i drugim obszarze słowo odgrywa zasadniczą rolę, nie można wyobrazić sobie nauczania czy leczenia ludzi poza kontekstem słowa. Informacje, które przekazują nauczyciele, pedagodzy czy wychowawcy, z jednej strony, zaś lekarze, pielęgniarki czy ratownicy z drugiej wpływają często na losy konkretnych ludzi, a także ich rodzin. Jakich słów powinno używać się w takich kontekstach, czy takich, które zwięźle relacjonują stany faktyczne, oddają w sposób obiektywny to, co jest, czy może takich, które niosą w sobie ciepło i otuchę, dają obietnicę; czy słowo pozwala nam utrzymać dystans do drugiego, czy też raczej zachęca nas do wejścia w głęboką relację z nim?

Jaka jest i jaka być powinna pedagogiczna funkcja słowa? Czy funkcją słowa jest wyłącznie komunikacja wiedzy w sposób intersubiektywnie kontrolowalny; słowo staje się w ten sposób nośnikiem treści, której sens jest niezależny od relacji łączących mówiącego i słuchającego. Z taką sytuacją mamy do czynienia, gdy nauczyciel przekazuje uczniom treść twierdzenia matematycznego lub prawa fizycznego; a także wówczas gdy lekarz informuje pacjenta o stanie jego zdrowia i rokowaniach związanych ze zdrowieniem lub postępem choroby. Ale funkcja słowa może być również inna, zorientowana maksymalistycznie. Słowo przestaje być wówczas wyłącznie nośnikiem treści, a staje się narzędziem spotkania z drugim człowiekiem, wejścia w znaczącą relację z nim, dotarcia do prawdy o nim. Słowo tak użyte ujawnia cały swój duchowy potencjał, otwiera ludzi na siebie, buduje solidarność między nimi. Z taką sytuacją mamy do czynienia, gdy nauczyciel staje wobec konkretnego ucznia w potrzebie i poprzez słowo zbliża się do niego, angażuje się po jego stronie. Również lekarz czy pielęgniarka może przekazać poprzez słowo znacznie więcej niż rzeczowy komunikat o stanie pacjenta, może dać mu nadzieję, energię do walki z chorobą. Które z tych dwóch podejść jest pożądane w pedagogice? Na czym polega wolność, a na czym odpowiedzialność za słowo w relacjach z uczniami i pacjentami? Na te pytania chcemy szukać odpowiedzi podczas konferencji.

Pedagogika jest uprzywilejowanym obszarem stawiania takich pytań i szukania na nie odpowiedzi. Jest tak dlatego, że kompetencje pedagogiki wykraczają daleko poza sferę spekulatywną. Należy ona do obszaru tak zwanego rozumu praktycznego, w którym wszelkie rozważania muszą być

konfrontowane z czynem, działaniem, zaangażowaniem. Rozumienie świata, w którym żyjemy, jest wielką rzeczą, ale jeszcze większą jest rozumne przyczynianie się do tego, aby ten świat był bardziej ludzki.

Organizatorzy przewidują na każde wystąpienie 30 minut (uczestnik może wykorzystać ten czas według własnego uznania, np. 15 minut na wypowiedź + 15 minut na dyskusję).

Po konferencji jest planowana publikacja wystąpień w punktowanym czasopiśmie naukowym. Przed publikacją teksty poddane zostaną recenzji zewnętrznej. O szczegółowych zasadach i miejscu publikacji organizatorzy poinformują w komunikacie nr 2.

Ważne terminy:

- Do **15 kwietnia** 2015 r. - przyjmowanie zgłoszeń, streszczeń wypowiedzi (1000-1500 znaków)
- Do **30 kwietnia** 2015 r. - ostateczny termin wnoszenia opłat konferencyjnych na rachunek bankowy UKW:

KREDYT BANK ODDZIAŁ KB SA W BYDGOSZCZY
92 1500 1360 1213 6001 8602 0000

Konieczne z dopiskiem: Między wolnością a odpowiedzialnością za słowo

Komitet Organizacyjny

dr Ilona Błaszczyk
mgr Natalia Gniadek

Kierownik Naukowy Konferencji

Prof. zw. dr hab. Urszula Ostrowska
Dr hab. Piotr Kostyło, prof. UKW

Sekretariat konferencji (zgłoszenia):

Katedra Aksjologii Pedagogicznej i Metodologii Badań
Zakład Filozofii Edukacji
ul. J. K. Chodkiewicza 30, 85-064 Bydgoszcz
dr Ilona Błaszczyk
tel. 605-472-248
e-mail: poppeasabina63@gmail.com
mgr Natalia Gniadek
tel. 513-160-776
e-mail: n.gniadek.ukw.edu@wp.pl

Opłaty:

Pełna opłata konferencyjna (dwa obiady, materiały konferencyjne, serwisy kawowe, uroczysta kolacja 28 maja, publikacja) wynosi 300 zł.

Minimalna opłata konferencyjna (dwa obiady, materiały konferencyjne, serwisy kawowe, publikacja) wynosi 150 zł.

Uczestnicy pokrywają koszt noclegów i pozostałego wyżywienia we własnym zakresie. W kolejnym komunikacie organizatorzy zaproponują kilka możliwych miejsc noclegowych.

Uczestnicy biorący udział bierny w konferencji pokrywają koszty według tych samych zasad.

UWAGA: Faktura wystawiona zostanie tylko na osobę/instytucję dokonującą wpłaty!!!

KOMUNIKAT nr 2, zawierający szczegółowe informacje organizacyjne,
zostanie przesłany osobom deklarującym udział w konferencji